

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1-25, godišnje K 15.— Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEČERNJI LIST

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „Hrvatske Riječi“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

SIBENIK, utorak 11. ožujka 1913.

Broj 805

Njemački prsti u Arbaniji.

(Od André Duboscqa.)

U uglednoj pariškoj smotri „Revue Politique et Littéraire“ još u lipnju prošle godine priznati publicista i dobar poznavatelj balkanskih prilika André Duboscq napisao je vrlo iscrpna radnju o arbanaskom pitanju. To je iz štampe izišlo mnogo prije nego li se moglo misliti da će ovako brzo doći do rješavanja arbanaskog pitanja, a iz pera je jednog uglednog sina velikog francuskog naroda, koji u Arbaniji najmanje ima što da traži, te za jedan i za drugi razlog spomenuta radnja ima nesumnjivu vrijednost, jer sadrži sve uslove nepristranosti. Zbog naročito obzira prama ograničenom prostoru lista, iznijecemo samo najglavnije tačke.

Da se razumije sve dosadanje nerede u Arbaniji, treba Arbaniju promatrati sa dva gledišta: unutarnjeg i vanjskog.

Arbanija je predjel vrlo krševit. To je uvijek mnogo pomagalo Arbanase u nastojanju da očuvaju svoju neodvisnost ili bolje nepokornost. Za to je Abdul Hamid — milom ili silom — oslobagjao Arbanase od poreza i od vojničke dužnosti. I Mladoturci u početku bijahu obećali Arbanasima priznati povlastice, ali ne održaše riječi. To dade povoda arbanaskom ustanku. Pošto mladoturska vlada pošla vojsku da pokori nepokorne Arbanase, ogroman dio Arbanasa odbježe u Crnu Goru i nagje zakloništa na golom crnogorskom kršu, te godine 1911 življaše osam punih mjeseci, od milosti crnogorskog naroda pod otvorenim nebom.

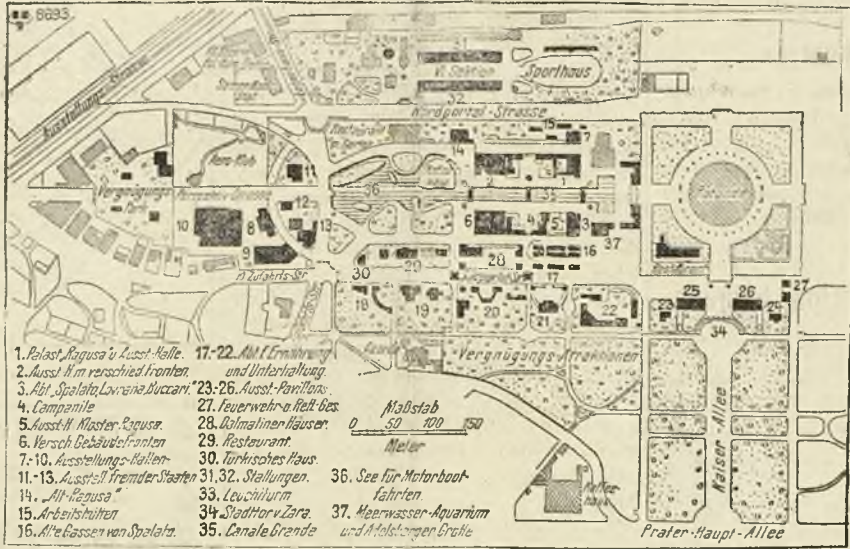
Napokon posredovanjem crnogorskog kralja Nikole u Podgorici bi potpisan mir između Turaka i Arbanasa Malisora, usljed koga bi oprošteno svim Malisorskim ustanicima.

Iza toga digoše se Miriditi, najratoborniji od svih Arbanasa. To je pleme u vječitoj vatri. Kad nemaju turske vojske ili pograničnog komšije da na nj oružjem narsnu, tad se kolju među sobom. Njih gine sedamdeset po sto. Sam pisac dobro se sjeća svog prekolanjskog boravljenja u Skadru, i užasnog straha što jo za više mjeseci trpilo skadarsko stanovništvo.

Ima nešto što Arbanasi sa svog gledišta nikako ne će da priznaju. To je uvođenje saobraćajnih sredstava, pomoću kojih bi arbanasko tlo bilo vojsci pristupačnije i njihova anarhija izloženija. Prama tome oni su nepomirljivi protivnici željeznica. Tim baš istim pitanjem željeznica u Arbaniji počinje i malo t. j. umjetno autonomno maslo interesiranih velesila.

Čim se baci pogled na zemljopisnu kartu Evrope, vidi se da željeznice za So-

Jadranska izložba u Beču.

Dokora otvorit će se u Beču jadranska izložba. Ovaj plan daje pregled izložbe, podignute na Prateru. Tu vidimo: 1. dubrovačku kneževu palaču i dvoranu izložbe; 2. razni vidici; 3. odjel Split, Lovran, Bakar; 4. zvonici; 5. dubrovački samostan; 6. pročelja raznih zgrada; 7.-10. izložbene dvorane; 11.-13. izložba stranih država; 14. Cavtat; 15. daščara za gradnju; 16. stare splitske ulice; 17.-22. odjeli za okrpje i zabavu; 23.-26. izložbeni paviljon; 27. vatrogasci i društvo za spasavanje; 28. dalmatinske kuće; 29. restauracija; 30. turska kuća; 31.-32. staje; 33. svjetionik; 34. gradska vrata u Zadru; 35. Veliki Kono; 36. jezero za vožnje motor-čamaca; 37. morskog akvarij i adelsbergška špilja.

lun, Carigrad i Kostancu idu iz Budimpešte, to jest iz Beča, ili — ako se baš tačno hoće — čak iz Berlina. U jednu riječ, s jednog na drugi kraj balkanskog poluostrva, svi su ekonomski interesi isključivo u njemačkim rukama, a po pravilu iz ekonomskih interesa uzastopce dolaze i politički.

U zadnje doba bilo je projektirano više željezničkih puteva kroz Arbaniju sa zapada na istok. Iz Carigrada preko Soluna protegnuti put do Valone u Otrantskom tjesnacu. U Bugarskoj iz Varne i Sofije preko Skoplja do Drača. Pa u Srbiji iz Beograda na Niš vezati brzi voz Orient-Express sa Barom ili Sv. Ivanom Meduanskim. Predpostavimo da se sve ovo privede u djelo — pisao je jedan publicista nazad tri godine — tad talijansko vino, tjestenina, pamučna roba i caklarija poplavit će čitav Balkan preko Brindisi, koji sa poplata talijanske čizme nije u razmaku već nekoliko sati od Bara, Drača, Medue i Valone. S druge također strane do Jadrana će lako dolaziti stoka i koža iz Arbanije, svinje i šljive iz Srbije, te ječam i sjeno iz Bugarske i Rumunjske. Brindisi će biti Crnome moru mnogo bliži nego li Beč i Berlin. Promijenit će se smjer struje u trgovini, pak dosljedno i politički uticaji. Srbi, Bugari i Rumunji ugnut će se germanskome jarmu.

ministri znadu, da su posrednici narodnih želja, jasno je da će kod svakog sastanka dogovorno ono ispitivati, što su njihovi prethodnici nazivali velikim stvarima i pokretnom snagom zajedničke misli upravljače unutrašnjim i spoljnim djelovanjem vlade.

Nemojte se razočarati! Oni će se sutra baviti velikim stvarima, a danas rano ima da se uredi mnoge male stvari! Ovaj poslanik, koji je nezadovoljan imenovanjem jednog poreznika, interpelisaće poslije podne, moraju se predvidjeti upadice, koje mogu iskrnuti tokom debate i dispozicija dana. Onaj poslanik traži, da neki njegov štićenik postane predsjednik suda, što traži jedan senator za jednog drugog kandidata. Ozbiljan konflikt! Kome će se zadovoljiti? Senator je vjeran, poslanik je nestalan. Kaže se, i budući da je pametno, pusti se da poslanik prevagne.

10, 10^{1/2}, 11 sati. Ministar spoljnih poslova dobio je važne vijesti, pa ih želi saopćiti konferenciji, ministar financija nosilac je velikih reformi, koje zahtijevaju tačno ispitivanje. Šta da se čini? Kasno je; ministar spoljnih poslova čekaju novinari, koji hoće da ih ministar informiše. Mora se ici. U ostalome zar ne zna ministar spoljnih

Kad se ovim mislima poprati bačeni pogled preko Arbanije koja je danas na dnevnom redu, arbanasko pitanje dobiva značaj, kog se na prvi mah ne opaža. Tad se tek razumije, zašto postoje svagdanje trzavice između velesila, kad god se govori o Arbaniji.

U glavnome dakle za čim Njemci idu? Pomagati Arbanase u njihovim težnjama, u svrhu da se težište njemačkih interesa na Balkanu ne pi pomaklo ili u opće uklonilo. Za to se u Arbaniji sa izvjesne strane i prosulo mnogo i sitnog i krupnog zrnja.

Još ima mnogo važnoga, što bi bilo korisno prenijeti iz dobrog francuskog pera, ali zbog naših srećnih prilika moramo štediti našeg državnog odvjetnika.

Sve što je lani Duboscq napisao, sušta je istina. To nam potvrđuju činjenice sa pokliskarske reunije, gdje se interesirani svom silom natežu da stvore slobodnu Arbaniju, u kojoj bi se na temelju sankcionirane arbanaske neodvisnosti za sva vremena imalo da čuva njemačke interese na Balkanu.

Drugo je pak pitanje što o tome misle pobjedonosni balkanski saveznici...

Italija i velike sile.

Talijanski ministar vanjskih posala markiz di San Giuliano u svom govoru,

poslova bolje od drugoga, šta će raditi? Nije li zar ministar financija upravo svojim radom najovlašteniji, da odlučuje financijskim pitanjima? Najbolje je pustiti im slobodne ruke. Jednoga će se narednog dana govoriti o općoj politici, a drugoga će se opet raspravljati o interesima zemlje.

Toliko eksekutivna vlast. Ovdje dalje zakonodavna vlast.

Sjednica je otvorena, predsjednik objašnjuje predlog: na dnevnom je redu diskusija. Na dnevnom je redu proračun; zaludu on tamo stoji. Komora odgovara sa impromptnom. Fantastični napadaj sa sumornom krila prošao je kroz jedan parlamentarni mozak: jedan poslanik tražio je riječ.

To je njegovo pravo. Predlaže nam zakonsku osnovu. To je njegovo pravo. Traži da se ne odgadja, nego da se prijedje na diskusiju. To je njegovo pravo. Čita ekspozice svojih motiva. To je njegovo pravo. Poziva se vlada, da izjavi svoje mišljenje. Ona ne zna o čemu se radi. Otvara se glasanje. Poslanici hitaju na svoje klupe.

„Šta je? O čemu se glasa?“ Glasanje je svršeno; predsjednik objašnjuje rezultat glasanja, i podsjeća na zaboravljeni proračun. Njegov glas nalazi za-

što ga je držao 22. pr. mj. u poslaničkoj kniži, spomenuo je uz burno odobravanje kuće, da će po svoj prilici Italija sklopiti sa Španijom ugovor o Sredozemnom moru i da će taj ugovor — što se tiče sredjenja interesnih sfera u Africi — biti nalik onim sklopljenim sa Francuzkom i s Englezkom.

Odmah je jedan dio talijanskog novinstva zaveo za taj fakat svakojake kombinacije i nagadjao da će se sklopiti španjolsko-talijanska alijansa, naperena protiv Francezke. Mnogi su francezki listovi postali na to nervozni i stadoše žestoko prekarati španskog ministra predsjednika, grafa Romanonesa i ministra vanjskih poslova Navarra Revertera. Ovi pohitaše brže bolje da demontuju viest, e će Španija sklopiti takav ugovor. I sudeći po onome, što se u Madridu veli, rekbi da talijanska i španska vlada sad doduše pregovaraju o nečemu, ali da se to nešto tiče samo Maroka i Libije. U tom se smislu izjavila poluslužbena „Tribuna“, a s njom se slaže i rimski dopisnik milanskog „Corriere della Sera“, koji je inače uvijek dobro obaviješten. On kaže, da špansko-talijanski ugovor nema političke, već privredne važnosti.

Italija hoće — veli taj list — bistru i čvrstu politiku u Sredozemnom moru i ništa više. Shvatljivo je, da poluslužbeni organ nastoji da prikrije stvar koja je još

kašniji odjek. Predmetu prošlog dana predložena su 4 dodatka, od tog su dva predložena kod otvorenja sjednice. Ni vlada, ni komisija nisu o tome izvještene. Diskutuje se, disputuje se, glasa se. Krediti se povećavaju za jedan milijon. Vlada i komisija znače stvoriti način. One će, ako bude potrebno, pribjeći jednoj od igračaka sa papirom, koje dopuštaju, da se momentano uspostavi ravnoteža na papiru, dok ne pokuša senat, da to provede u djelo. U veče, kad se sjednica zaključi, a da se ne pruguta po nekoliko milijona, komisija i vlada olakšane, odahnu.

Vlada je najviše olakšana. Ona nije izgubila dana, jer je on prošao bez interpelacija. No sutra će biti teže bitku dobiti: dnevni red pokazuje 60 interpelacija, koje su kroz 6 mjeseci upravljene sa kabinet. Karte za galerije razgrbljene su. Registar za upisivanje sadržava samo nepoznata imena; ali se zna da su ta imena samo maske za druge, i da će govoriti vodje svih stranaka. Biće veliki govornički turnir. Svaka će stranka razviti svoj program u lijepom govoru, svaka će naglasiti opravdanost svoga opstanka, svoje metode, svoje ideale; biće sastanak suprotnih mi-

u toku pregovaranja i koja je prema tome izložena svakoj promjeni na političkom barometru. A shvatljivo je takodjer, da takove moraju biti i informacije, što je crpio „Corriere“ očito iz službenih ili poluslužbenih krugova.

Španjolski listovi — zborimo o neslužbenim — ovaj čas imaju drugog posla. Oni izvijavaju svoje veselje radi zapreme Tetuana u uzhitnim uvodnim člancima. Poznato je, da su 19. veljače španjolske čete pod generalom Alfonom zaposjele Tetuan. Oni se pitanjem alijanse samo mimogred bave. Drugičije službeni „Imparcial“. Ovaj u jednome članku uzimlje kao izlaznu tačku razgovor, što je španjolski ministar vanjskih poslova, Navarro Reverter, imao sa njemačkim i talijanskim pokliskarom, pa ističe pred svoje čitaoce, kako su se odjednom velike sile dale u koketiranje sa Španijom. To dokazuje — veli pomenuti list — da nije bez značaja, za evropsko ravnovjesje, kako će se Španija vladati u Evropi i Africi.

Citirat ćemo jedan ulomak iz toga članka: „Njemačka bi htjela s nama ugovarati, a Francuzka bi nas rado vidjela u njezinom sporazumu s Englezkom i Rusijom. Naš geografski položaj čini nas važnim u očima tih sila. Španjolska vlada trebat će da brižno izpituje iskrenost i namjore tih prijateljskih očitovanja i da dobro promisli na posljedice, koje bi mogle nastati, kad bi se što preduzelo“.

U Madridu se javno govori o nastojanju Italije, da sklopi savez sa Španijom, i opet o pokušaju Francezke, da je privuče u kolo svoje politike. Francezka bi u ovom slučaju mogla računati na 40 do 50 000 španskih vojnika. Ali za takovu politiku Španija se ne može dobiti. Javno je mišljenje u Španiji protiv svake pustošine. U Kataloniji počelo je opet da vrije, a u ovaj čas sva energija Španije nije koncentrisana u sjevero-zapadnoj zoni. Prema tome Španija radije misli na defenzivu nego li na ofenzivu. Ona dobro zna, da su u slučaju rata njezina kanarska i balearska ostrva u velikoj opasnosti, jer su ona rekbi stvorena kao podporna tačka za velike flote. Savez s Italijom mogao bi je štiti od francezke navale na Balear. Ako ništa to, ne računavši da u mnogim priepornim tačkama između Francezke i Španije, savez s Italijom stavi bi Španiji na raspolaganje upliv i pomoć trojnog saveza. Na to rekbi Španija baš i računa.

JANINA.

Puna tri mjeseca vodila se je borba oko prirodno veoma jako utvrđene Janine. Makar da Janina leži u neposrednoj blizini granice Grčke, ipak se sa grčke strane

šljenja i raznih osjećaja, koji kolaju kroz zemlju, a sada ne narušavaju duboko jedinstvo. Ah, to je sastanak ambicije, žudnje i osvjetljivosti; to je groznica i ludilo javnog udruženja; to je slava ponosne prosječnosti pokopavanje njezinih duhova. Presretno ministarstvo, koje na kraju sjednice ne bude sramno od svoje ogradjene većine pogazeno.

No ipak dan otpor; pobijedilo se je, i sada valja pobjedu plaćati. Poslanici traže nagradu za svoju momentanu mudrost. Oni znadu da vladu i prisiljavaju. Budući da je nisu ostavili, to pripada ona njima. Odredjivati o upravljanju, koje zavisi od vlade, to je lično njihovo pravo. Ni u jednom francuzkom okrugu nema činovnika, prefekta, suca, inženjera ili profesora kojemu drago vrste, koji za svoje eksistenciju nije zahvalan poslaniku. Revolucija je objavila, da ni jedan dio naroda, niti individuo smije sebi prisvojiti vršenje suvereniteta. Nekoliko stotina individua prisvojili su to sebi bez lažne smjernosti, i svaki misli, kad se pogleda u ogledalo, da je otkrio sliku naroda.

S. L.

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

76.

„A iz čega je spleten taj vijenac!“
„Od morske trave, preuzvišena djevojko!“
„A zašto baš iz morske trave?“
„Za to, da nikad ne može doći k tebi morska žena!“
„Veliš, morska žena. — U svojoj domovini ništa nisam čula o njoj!“
„A tim više čut ćeš u novoj domovini...“
„Morska žena — da nema k meni pristupa...“
Krasna djevojka uprla je oči u vodu i zamislila se.
Gospodin Strange već se kajao, što je to spomenuo...
S obale dopiralo je na ladju već najglasnije klicanje iz tisuća grla, kape su letjele u zrak, goli mačevi kraljeva društva svijetlili se, da su oslijepljavali oči...
„Vidi i čuj, vladarice moja, kako te pozdravlja i kako te prima danski narod...“
Gospodin Strange narušio je tišinu, koja je za nekoliko časaka nastala na ladji...

„Kad ga upoznaš, uzljubit ćeš ga kao svoje sunarodnjake... Na prvi pogled učinić će ti se neokretan, možda i nepristojan, a njegovo srce, gospodjo moja, nemoguće je ocijeniti... Možda će te na prvi pogled iznenaditi i naš kraj... A vidjet ćeš i osvjedočit ćeš se, da ćeš se priviknuti među nama... I ne ćeš težiti za kućom... Odagnaj muke i dosadu... Nek prvi tvoj korak na naše tlo prati smješak oko tvojih usnica!“

Lijepa djevojka se opet smjehala, što je samo prijaznije mogla. Već ju je taj narod, koji ju vidio prvi put, pozdravljao isto onako kao što su je pozdravljali u domovini, kad je odlazila prema granici češke države, isto onako prijazno i sa svom neopisivošću svoje naivnosti...

Ogromni vijenac od morske trave bio je već oмотan oko ladje, na kojoj je bila mlada kraljica, tako, da će morati preko njega ući u čamac, ukrašen s bajnom ljepotom, upravo onako, kako je nekad za djetinjih godina čula opisivati u pričama. Na prohelju čamca bila je kruna od jantara, unaokolo bila je prevučena skupocjenim sagovima, o kojima se govorilo, da su ravno iz Perzije, nad čamcem nebo iz najteže modre svile sa zlatnim rubom, širokim više prstiju... U samom čamcu bio je već priredjen prjesto iz slonove kosti, da se u njemu ogledalo kao u najboljem ogledalu.

I oko njega bio je vijenac od morske trave...
„Pozdravljam te — pozdravljam — na svojem rodnom tlu — pozdravljam te u svojoj otadžbini — budi zdrava, Draguško...“

Kralj Valdemar zagrlio je lijepu češku djevojku i cjelunuo je u bijelo čelo...
„Dobro nam došla, gospodjo naša, budite pozdravljena, svjetla kraljice...“
Zbor djevojaka iz primorskih sela zapjevao je najganutljiviju pjesmu:

„Da bi nam bila srećna...
Da bi nam bila zdrava...
Da živiš mnogo godina...
Da Danskoj budeš mati...“

Popjevke djevojaka narod na obali ponavljao je iz tisuću grla, i Valdemar je po drugi put poljubio svoju nevjestu u bijelo čelo.

Draguška je pozdravljala na sve strane i smjehala se...
„Da se ne biste žalostili među nama, svjetla gospodjo...“

„Da bi put u našu domovinu zarasao travom...“
Pjesma djevojaka bila je tiša i tiša, dok nije potako umukla...

Kralj se sagnuo svojoj nevjesti i nešto joj šaptao; držali se za ruke, stiskali si desnice jače i jače, kao da se u mladim dušama bojali za sreću, koja je sjala nad njihovim glavama najsvjetlijim zracima...

„Osvjedočit ćete se, da ne pozdravljate nevrjednu...“

Kralj Valdemar oborio je glavu prema zemlji; oči mu se ovlažile...
Draguškin glas zvučao mu u ušima kao nebeska glazba. I treći put je pred svim narodom poljubio svjetlu drugaricu budućih svojih dana u bijelo čelo...

„Ne ću vam biti gospodja — nego prijateljica — ne kraljica... već uvijek zagovornica... ne vladarica — već vjerna vam drugarica u dobru i zlu...“

Kralj Valdemar još uvijek stajao je kraj svoje nevjeste oborene glave i čvrsto zatvorenih usnica; u očima mu još uvijek bile magle, i kao da mu na paljenom licu zasvijetlio biser, a dragocjeniji biser, tisuću puta dragocjeniji od onoga, koji je najdragocjeniji u dubinama ovdašnjih voda.

Gospodin Strange tumačio je Dancima kraljičinu zahvalu, a i njemu su riječi zapinjale u grlu, i njemu su silile suze na oči, a ipak je on napose bio izabran za ulogu, koju je izvršavao u tom trenutku, jer se nije dao tako lako svladati od svojih čuvstava...

„Vaša kraljica zove se Dragomira...“
„Dagmar... Dagmar! — dobro došla, budi zdrava... Da živiš na vijekove među nama!“

„Na vijek vijekova!“ ponavljali su glasnim šumom morski valovi.
„Na vijek vijekova!“ orilo se po obali, odjekuje od stijene do stijene, od doline u dolinu...

„Medjutim zahvaljujem vam se, gospodine Strange, a i tvoj sam dužnik, časni oče, svima vam dugujem zahvalnost...“

Kralj Valdemar se malo naklonio poslanicima.
„Nek samo dade Bog, najmoćniji vladar sudbine da bi naše korake, koje smo žrtvovali radi tebe i radi sve rodne zemlje, spominjali najkasniji potomci...“
govorio je biskup Seelandski.

„I bolje, Danci, niste mogli počastiti svoju vladaricu nego s nazivom: „Djevojka dana!“ To ime uvijek će ju spominjati na njezinu domovinu — slavnu, junačku češku državu!“
oglasio se gospodin Albert Eskelsen, muž vrlo iskusan u govoru.

U tom času je i kralj, naklonjen svojoj nevjesti, govorio tiho a ipak moglo se čuti riječi: „Budi dakle, Draguško, ne samo meni, već cijelom narodu i cijeloj našoj domovini gospodja dana — Dagmar!“

Kratko iza toga bili su na suhom.
Kraljevska pratnja išla je sa sjajnim oružjem novoj vladarici u susret, stare, prastare zastave pristale su skoro do zemlje, bojni rogovi trubili su, narod je klicao, da su radi titranja zraka jače zapljuskivali valovi, i činilo se, da su se sa svih strana na obali oglasila crkvena zvona, da bi što slavnije pozdravili mladu kraljicu i navijestili njezino ime, kamo dospiju njihovi glasovi...

„Ko dolazi k nama sa smješkom na usnicama, tomu znamo taj smješak stotinu puta povratiti... Ko nam dade prijaznu riječ, spremni smo da mu život žrtvuemo... Zaista, djeco, pozdravljao sam već više kraljica, a jedna između njih bila je i dobra, vrlo dobra, a ovoj sličnu vidio nisam — velim, nisam vidio!“

Stari, osamdesetgodišnji brodar Falster zagledao se za povorkom, koja je polako odlazila prema Mandu, i nije mogao s nje da skine oči...

„Zaista, draga djeco, nad mojim grobom šumjet će sjeverni vjetrovi, morski će mi valovi već mnogo godina, mnogo godina pjevati pogrebnu pjesmu, moje će kosti strnuti i pretvoriti se u prašinu, možda će nestati i ovo selo s milim kućama raspast će se i ovaj crkveni zvonik, koji gleda na nas s obronka... a kraljica Dagmar živjet će na vijek vijekova... Velim vam, draga djeco... zapamtite si, kako je došla u našu domovinu, pričajte to svojim unucima... Ne znam, što je to, da mi tako uehotice dolaze na jezik ove riječi...“
(Nastavit će se).

VELIKA ZLATARIJA

Gi. PLANČIĆ

Vis-STARIGRAD-Velaluka

ŠIBENIK.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820. Više puta nagradjeno.
Kiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd.
Katalog uzoraka s cijenama daje se besplatno.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Hamburg-Amerika Linie

izravna njemačka vozna grupa sa brzim i poštanskim parobrodima.

Odprema putnika

sve strane svijeta
narodio na pruzama

Hamburg-Newyork

Hamburg-Philadelphia

Hamburg-Argentina	Hamburg-Mexico
Hamburg-Brazilija	Hamburg-Afrika
Hamburg-Canada	Hamburg-Engleska
Hamburg-Cuba	Hamburg-Francuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje na istok, u istočnu Indiju, u Južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanja na sjever do Gronitelma, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
Vožnje po Nilu.
Upute se šalju i daju besplatno.

Hamburg-Amerika Linie,

odnio za putnike, Hamburg

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linia
General. agentura za Primorje, Via Porporelle.

ANT. RADIĆ

SPALATO

ILUSTRIRANE CIJENIKE ŠALJE BESPLATNO

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Papir i tuljevi za cigarete

ABADIE

PARIS

Dobiva se u svim trafikama

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU IINOZEMSTVA OBAVLJAJU,SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPCNA BEZ ODBITKA.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :- Šibenik :- (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskаница za župske i občinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im veoma nizke. Pri naručbam za veću točnost, uz broj popisa valja naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cijenike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove, te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na poduno zadovoljstvo. Naročito smo s radbeni krasnim slovima za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira svake vrste i količine, kao i obvoja prodajemo uz vrlo nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo

u ŠIBENIKU.

Ukamaćuje novac na uložne knjižice uz

5%

Gospodarski pregled.

Trata Lorini i Plivarica pok. Andrije Gamulina.

Čitajući već po stoti put o nekakovu izumu umirovljenog c. k. ribarskog nadzornika Petra Lorina, i dovodeći ga u svezu za „plivaricom“ pokojnog Andrije Gamulina, ribara u Jelsi, ne mogu a da ne pomislim na one latinske stihove: *Sic vos non vobis* . . . i t. d.

Što je i u čem sastoji „Trata Lorini“ i „plivarica“ pok. Andrije Gamulina, za koju je ovaj još odlukom dneva 20/3 1900., br. 3426 c. k. Pomorske vlade u Trstu, saobćenom mu odlukom 24 i. m. i g. br. 1333 c. k. Lučkog Poglavarstva u Splitu, dobio koncesiju, i koje li dođirne točke imaju ove dvie sprave, ne mogu da ustanovim, jer nisam ribarski stručnjak, nu pošto se nalazim u posjedu jednoga modela, identična onomu što ga spominju gore navedene dvie odluke, kao pohranjena kod c. k. Pomorske vlade u Trstu u svrhu kontrole, i pošto je još živ sin pok. Andrije Gamulina, danas jedan od najproduktivnijih i najvješitijih ribara u Jelsi, koji mi ga je svojedobno poklonio, to prihvaćam zgradu, da uputim ovim obje zanimane stranke, neka bi prigodom nastojne ljetne ribarske sezone, kroz koju će presvičeli gospodin Petar Lorini praviti uzduž našeg primorja pokuse sa svojim izumom, nastojeći sporazumno i prepuštajući se eventualno sudu vještaka, ustanoviti, da li je, i u koliko, mutatis mutandis, „plivarica“ ono isto što i „Trata Lorini“, te, ako se izpostavi, da jest, ili da je „plivarica“ samo poslužila gospodinu Lorini-u kao uzorak i podloga za njegov izum, izi-
čem, kao čovjek, koji sam se uvijek i u svaku držao načela najstrože objektivnosti, već sada mnijenje, da bi se, prama onaj: „Dajte Cesaru, što je Cesarevo“, ribarskom alatu, o kojemu je govor moralo, na počast uspomena pokojnog Andrije Gamulina, koji je za mene i za sve one, koji su ga poznavali, bio pravi prototip dalmatinskog ribara, moralo dati njegovo ime.

Mi ne smijemo težiti samo za tim da ovu našu nevoljnu kastu ekonomski pridignemo, kultivirajući, tobože, zadrugarstvo, koje će uvijek davati loše plodove, dokle god se ne uznastoji paralelno, ili, bolje, predhodno, povisiti u njezin intelektualni nivou osnovanjem stručnih ribarskih škola, večernjih i nedjeljnih tečajeva i t. d., po primjeru inih, naprednijih naroda, što bi tek značilo graditi kuću s temelja, a ne s krova, i dokle god joj ne stanemo ulievati sviest njezine vrijednosti udešujući i priznavajući njezin rad, njezino pregnuće i njezine zasluge i ondje, gdje smo to i samo moralno obvezani.

K. J. C.

Ribarski priručnik.

Ovo je naslov knjizi, koju je ovo dana turio u svijet g. Ivan Paštrović, c. k. pristav pomorske vlade za ribarstvo. Knjiga obuhvaća 280 stranica i razdijeljena je u 30 poglavlja. Ova knjiga nije nikakav priručnik, već prosti koledar sa posve mršavim sadržajem. Za pohvaliti je samu ustrpljivost g. Paštrovića, koji je imao dok je preveo i sudio sve podatke iz „Annuario marittimo“ ove i prošlih godina. Knjiga nema nikakve praktične vrijednosti, te je žaliti novac uzaludno potrošen. Sve je tako pisano i složeno, da ribar nemože apsolutno razumjeti iz nje ništa, a potom ni njom se okoristiti.

Izvešćujte „Hrvatsku Rieč“.

Iz grada i pokrajine.

Ugledno Uredništvo! Na temelju § 19 zakona o štampi pozivljem To Ugledno Uredništvo odnosno predzadnje stavke vijesti pod naslovom „Izbor općinske Uprave“ objelodanjene u broju 804 Vašeg cijenjenog lista od 8 t. mj. da izvoli izvršiti u narednom broju slijedeći ispravak:

„Nije istina da sam na odlasku pružio ruku gosp. Načelniku, nu da se je ovaj samo naklonio, a nije ruke prihvatio“.

„Nasuprot je istina da sam se ja na odlasku naklonio gosp. Načelniku bez da sam mu ruku pružio, te dosljedno nije opstojala mogućnost da on istu niti prihvati, niti neprihvati“.

Sa odl. štovanjem
Božo Calebič

c. k. Namjesništveni Savjetnik.

Uprave župe u Skradinu preuzeo se je u privremenom svojstvu preč. don Ivan Katalinić, župnik Rogoznice. Ovaj izbor građanstva Skradina ugodno se dojmio.

Imenovanja na namjesništvo. Brzjavljaju nam iz Beča: Sudski savjetnik u Črnovicima Aleksandar Pessic od Kosnadola imenovan je namjesničtvenim savjetnikom u Zadru, a kotarski poglavar u Metkoviću Ivan Tabeau imenovan je zemaljskim vladinim savjetnikom u Črnovicima.

† Kata Županović ud. pok. Ive. Jutros je u dubokoj starosti preminula ova čestita naša sugradjanka, majka odličnih naših sumišljenika. Blagaj duši njejoj bilo rajsko naselje, a u cvuljenoj obitelji i rodbini i naše žalovanje!

Protunarodni izkazi u Prvić-Šepurini. Pišu nam iz Prvić-Šepurine: Prigodom pastirskog pohoda presvjetlog biskupa netko, koji toliko hlepi za častima kod občine zlarinske, uredio je seosku kuću dvjema trgovačkim zastavama i jednom dalmatinskom troglavom. Najljepše je, da je one trgovačke zastave i onu troglavu dala zlarinska občina, koja bi htjela biti hrvatska.

Iz Betine primamo: Dne 25, 26, i 27 veljače imali smo po prvi put u našoj sredini presvjetlog biskupa Luku Papafavu, koji je počastio naše selo posebnim pohodom i došao, da progovori s pukom i da se na svoje oči osvjedoči o nevoljnim prilikama ove župe.

Koliko seljani, toliko i crkvinarstvo, baš se natjecahu, da što dostojnije dočekaju svog pastira.

RAZNI BRZOJAVI.

Položaj u Ugarskoj i Hrvatskoj.

Beč, 11 ožujka. U nedjelju je, nakon što je izborna reforma bila riješena te se vlada sprema da protura reformu poslovnika tako da bi svaka opozicija bila onemogućena, ministar predsjednik Lukacs bio primljen od kralja, koji je izjavio svoje zadovoljstvo nad uspjesima vlade. Lukacs je konferirao sa Cuvajem.

Car Vilim ne ide u Krf.

Berlin, 11 ožujka. Car Vilim odustao je od putovanja u Krf, da za vrijeme rata ne boravi u jednoj od ratujućih zemalja.

Odstup Tizse.

Budimpešta, 11 ožujka. Unatoč demantija drži se sigurnim predstojećim odstup grofa Tizse.

Smrt najstarijeg častnika.

Zagreb, 11 ožujka U Brlogu je preminuo najstariji živući častnik Mihovil Puhalić u dobi od 95 godina.

Požar parobroda.

Rieka, 11 ožujka. Na parobrodu „Marianna“ od Austro-Amerikanskog društva buknuo je požar. Parobrod bio krcat drva i kože. Požar ugušen teškom mukom. Šteta, pokrivena osjeganjem, velika je.

Samoubojstvo šurjaka grofa Andrassyja.

Budimpešta, 11 ožujka. Grof Adam Vay, šurjak grofa Julija Andrassyja, počinio je samoubojstvo. Razlog nepoznat.

Prijetnje zast. Stapinskom.

Lavov, 11 ožujka. Predsjednik poljačke pučke stranke zast. Stapinski primio je prieteća pisma, u kojima groz mu se, da će ga stići sudbina Schmeiera, jer je u pitanju izborne reforme izdao poljački narod.

Iz Vatikana.

Rim, 11 ožujka. Zdravstveno stanje papino ide na bolje te nema nikakve bojazni.

Cardinal Pietro Rospiglihi, vikar rimske biskupije, nalazi se u Agoniji.

Potres u Americi.

Newyork, 11 ožujka. Potres je uništio Guatemalu. Mnogo osoba usmrćeno.

Bečki raženi kruh

(Wiener Kornbrot)

tečan i hraniv, te i nakon 8 dana ostane jednako svjež i sočan.

Isti kruh razašiljemo po 36 fil. kg.

Gradjanska Pekarna d. d. Zagreb, Dalmatinska ul. II.

Tražimo marljive mjestne zastupnike.

Prodaje se pokućstvo

sastojeće se od jedne spavaće sobe, sobe primanja, blagovaone i kuhinje, u veoma dobrom stanju, sve ukupno ili na pojedine komade. Potanje obavijesti daje g. Ive Jadronja, c. k. pošt. podčinovnik. 3—3

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu
jedini je domaći osiguravajući zavod. Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi . . . . . K 2.713.674-13
Od toga temeljna glavnica . . . . . K 800.000—
Godišnji prihod premije . . . . . K 1.363.040-89
Isplaćene odštete . . . . . K 4.970.238-48

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

SPUŽAVA

RAFINIRANIH I PROSTIH

svake veličine i oblika

za sve moguće potrebe te za toilette

imade veliku zalihu

SPUŽVARSKA ZADRUGA

U KRAPNJU

Naručbe adresirati na:

Spuzvarska Zadruga - Šibenik.

OGLAS.

Častimo se javiti, da uz dosadašnje naše proizvode pravimo i specijalni škerlet za naše težačke kape i ostalo u raznim vrstama, bojama i cijenama, a uspijeva nam veoma dobro.

Cijene su mu veoma umjerene. Gg. vanjski trgovci i radionice kapâ, mogu se obratiti direktno tvornici za uzorke i cijene.

PRVA DALMATINSKA TVORNICIJA PREDIVA I TKALA
I SPECIJALNOG ŠKERLETA

PAŠKO RORA i drug u ŠIBENIKU.

VELIKA ZALIIHA

MUŠKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU.

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

BAČAVA HRASTOVIIH

OD 3½ DO 4 HL.

Velika zalija svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljičkih)

nije preduzeo kratak, direktan napad s juga, nego zaobilaznim putem, sa tri strane, jer je pristup Janine s južne strane usljed neprohodnih klanaca nemoguć. Nakon izdržljive obrane od tri mjeseca, podlegli su branioci Janine, i predali se 5. o. m.

Janina je glavni grad Janinskog Vilajeta, a leži na istočnoj obali Janinskog jezera, u sredini plodne i gusto nastanjene ravnice. Stari grad Janinu nanovo je podigao 1118. bizantijski car Jovan Komnen no naskoro su ga razorili Normani. Baš nije Janina mienjala gospodare. Pod Dušanom Silnim pripadala je Srbima, a nakon njegove smrti pala je pod macedonskog tirana Tomu Vodemskog. Godine 1422. osvojio je Janinu sultan Murat, i od tada, pa do godine 1788., stajala je pod turskim gospodstvom. Kada je godine 1788. sultan Abdul Hamid I. postavio Aliju pašom u Trikali u Tesaliji za zasluge u ratu s Rusima, postao je Alija samostalan gospodar Epira i Tesalije. Sultan Mahmud nije htio da prizna Aliju gospodarom, pa je 1820. krenula vojska prema Janini, koju je Ali paša hrabro branio, ali je u januaru 1822. morao kapitulirati; Ali paša bi ubijen, a Janina ponovo pade pod direktnu vlast sultana.

Janina leži na istočnom obronku gorskog lanca. Jedan dio grada, naročito stare utvrde, leže na poluostrvu, koje se proteže u jezero. Broji preko 25.000 stanovnika, od čega otpadaju dvije trećine na Grke, a među ovima ima dosta grcisiranih Albaneza. Saobraćajni je jezik grčki. Sjedište je turskog generalnog guvernera grčkog mitropolita i konzulata austro-ugarskog, francuskog, ruskog, engleskog, talijanskog i grčkog. Janina je živo trgovačko i industrijsko mjesto. Poznata je janinska fabrikacija gajtana, svile, zlatnih tkanina i kože. Trgovina i industrija u rukama je Grka. Osim toga Janina je tranzitna tačka za evropsku robu koja se uvozi u Epir preko pristaništa Santi Quaranta, nedaleko od Janine. Ima dosta liepih gradjevina: vojarna, škola, džamija, crkava, bolnica i sinagoga; neke su gradjevine naročito interesantne sa arhitektonske strane.

Obranom u Janini upravljao je Essad paša, Albanec, u najboljim godinama, oko 45 godina star. Svršio je ratnu akademiju u Carigradu, a poslije toga postavljen je u generalni štab. Nekoliko godina študirao je i u Berlinu. Bio je nastavnik i upravnik generalštabne škole u Carigradu, a za zasluge imenovan je 1901. u godine, dakle u 33. godini, pašom i postavljen za glavnog komandanta u Solunu. Essad paša vrlo je obrazovan čovjek; govori odlično francuski i njemački, i ima velike organizatorske sposobnosti.

Zavlačenje u demobilizaciji.

Beč, 11 ožujka. Do konačnog sporazuma između Austrije i Rusije u pitanju demobilizacije još nije došlo, jer vojnički krugovi Rusije još uvijek rade svim svojim uplivom proti tome. Rusija je pripravna da se Skadar prepusti Albaniji, ali jedino za slučaj kada grad ne bi još prije sklopljenja mira pao Crnogorcima u ruke. Rusija ne će da u ovom pitanju preuzme nikakve izrazite obveze. Kako se pak iz poduzetih mjera razabrati može, i Austrija i Rusija snižavaju svoje pogranične posade za jednu trećinu.

Mirovni pregovori.

Beč, 11 ožujka. Kako viesti iz Berlina i Londona glase, balkanski saveznici, nakon što je Janina pala u njihove ruke, ne će da pokažu ni najmanje popustljivosti. Diplomati su zabrinuti, da li će pregovori o posredovanju velevlasti imati praktičnog uspjeha. Obzirom na držanje Crnogore u pitanju Skadra i obzirom na tvrdokorno stanovište saveznika u pitanju ratne odštete, drži se da će posredovanje velevlasti podpunno izostati. Vrieme međjutim ide na bolje, te je oko jedrena borba zauzela ponovna maha, tako da su Bugari osvojili jednu utvrdu na iztoku jedrena.

Sofija, 11 ožujka. „Mir“ javlja, da bugarska vlada čeka odgovor Srbije, da saobći velevlastima uvjete uz koje balkanski saveznici pristali na posredovanje velevlasti.

Naoružavanje Rusije.

Petrograd, 11 ožujka. Idućeg mjeseca Rusija će pojačati svoj kontingent novaka i topništvo.

Naoružanje Japana.

Tokio, 11 ožujka. Japanska vlada zaključila je, da povećava svoje brodogradnje sa 11 velikih dreadnoughta, 4 bojna krstaša, 8 skoutsa i 40 torpedorazarača, što će iziskivati trošak od 730 milijuna.

Naoružanje Njemačke.

Berlin, 11 ožujka. Ukupno pojačanje njemačke vojske iznositi će u dvije godine 4000 častnika, 15.000 podčastnika i 117.000 momaka. Osnovano je 18 novih pukovnija. Utvrde na granici učvršćene su.

Srbija i Austrija.

Beograd, 11 ožujka. Poslanik Jovanović prispio je amo iz Beča, da izvesti ministra predsjednika Pašića o trgovačkim odnošajima prema Austriji i da izjasni stanovište bečke vlade u pitanju Skadra. Odmah nakon toga obdržavano je pod predsjedanjem kraljevim ministarsko vijeće.

Englezka priestolna besjeda.

London, 11 ožujka. Kralj Gijuro otvorio je parlamenat priestolnom besjedom, u kojoj se naglasuje, da su sve signalarne vlasti berlinskog ugovora željne, da se širenje rata spriječ i sam rat čim prije kraju privede. Principijelan sporazum između velevlasti u pitanjima od najveće važnosti političke vladu da nastavi u svojim plemenitim nastojanjima e da dodje do suglasja u svemu.

Umirovljeni srbski pukovnici.

Beograd, 11 ožujka. Pukovnici Paurnović i Bulić, koji zapovjedahu srbskim četama na obalama Jadrana, umirovljeni su.

Potopili se u skadarskom jezeru.

Spič, 11 ožujka. U skadarskom jezeru potopila se usljed oluje jedna ladja te je 65 crnogorskih žena, 3 djevojke i 4 vojnika zaglavilo.

Oproštaj dalmatinskog učiteljstva s nadzornikom Ströllom.

U prošlu subotu 40 odaslanika dalmatinskog učiteljstva iz svijuz kotara, predvodjenih od predsjednika „Saveza“ Frana Bradića, sastalo se je u Zadru, da se oprostite u ime učiteljstva pokrajine sa svojim šesnaestogodišnjim pokrajinskim nadzornikom A. vit. Ströllom. Bradić u ime učiteljstva oprostio se je ovim riječima:

Gospodine Nadzorniče! I zadnja nas je nada ostavila. Udes, koji nam od nekoliko vremena prieti, evo nas je zadesio. Vi nas ostavljate. Vi se rastavljate s nama mirno i spokojno, kao što se sa svojom djecom mirno i spokojno rastavlja onaj otac, koji zna, da je svoju otčinsku dužnost podpunno i savjestno izvršio, i, koji zna, da je preduzeo sve ono, čime bi svojoj djeci obstanak olakotio i obezbiedio.

Nego, čim je ovaj rastanak za vas smjerniji i spokojniji, tim je za nas tužniji i čemerniji, pa smo došli, da vam kažemo, da se mi s vama rastaviti ne ćemo, jer ćete vi i dalje ostati među nama u onim vašim umnim naputcima, u vašim otčinskim savjetima, u vašim plemenitim djelima, čime vi već davno u našim srcima uvezaste trajan i neizbrisiv spomen vaše otčinske ljubavi!

Ali mi vam još nepružismo ničesa, što bi vas sjećalo naše sinovske harnosti i zahvalnosti, nego za sada donosimo vam jedan navještaj, a taj je, da ćete sretno, spokojno i dugo u krilu svojih milih uživati vaš zasluženi mir, jer nosite sa sobom ne samo harnost, ne samo ljubav, ne samo poštovanje, nego nosite i blagoslov dalmatinskog učiteljstva. Bog vas poživio! Ovoj govor prisutni učitelji popratili su sa trokratni: Živio!

Nadzornik Ströll duboko ganut u suštini odgovorio je da je siguran da je njih k njemu dovela privrženost i ljubav njihova, pa s toga se on ponosi ovim posjetom i uvjerava ih, da će se njih sjećati dok bude živ. Govori zatim o uzajamnim službenim odnošajima koji su ojačali njihove prijateljske odnošaje jer su se razumili.

Kaže dalje da je imalo i biti, jer gdje međusobno poštovanje vlada drugdje nemože da bude. On je njih shvaćao jer im je poznao čud, kao rodjeni pod istom kapom nebeskom i odgojeni u istim okolnostima, u borbi s raznim nevoljama. Napominje kako oni ni u najljućoj svojoj nevolji nisu nikada klonuli duhom, već dostojanstveno podneli razne tegobe.

Nikada oholi ali uvijek ponositi, kako je želio da budu; uvijek uljudni i savjesni u svakom svom činu. Kaže, da im je sada bolje a želi da im po njihovim zaslugama bude u buduće i bolje, što bi ga u velike veselilo. Govori, da mu je osobito milo što su naročito došli da se s njim oproste. Nedodjoše da što od njega traže, već da ga pri odlasku pozdrave, pak se upravo zato diči njihovim posjetom. Po svemu opaža da su u njima živi neki ideali bez kojih nebi mogli biti pravi učitelji i uzgajatelji naroda. Nije učiteljsko zvanje za prostoga radnika. Djelovanje njihovo može biti uspješno samo kad se vrši uvjerenjem da se obrađuje ono polje na kojemu niču plodovi prosvjete. Kad ovi dozriju mogu dovesti narod do samosvjesti i blagostanja, a po tome tek narod može da postane uvaženi faktor u svjetskomu kolu ljudskoga društva. Tko djeluje pod ovim djomom, nije zaista prosti radnik; njemu lebde pred očima viši ideali, koji ga uzdižu, pa ne žali truda u svom radu. Kaže da na rastanku vraća učiteljstvu njegovu zastavu koju je neokaljanu primio, uvjeren da će je oni brižno čuvati, dok je ne predaju vještijim rukama da je ponovno u vis dižu. Želi da se njihova zastava bude slobodno i veselo vijala, a time navješćivala njima sve to bolje i sretnije dane.

Učitelji su i ovaj govor popratili sa: živio, a po tom se s njim najljubeznije oprostili.

U večer učiteljstvo povratilo se je svojim kućama raznim parobrodima, na koje je došao i nadzornik Ströll da im sične desnice i zaželi dobar put, a oni njemu zdravlje i dug život.

Spomen-dar, koga je učiteljstvo imalo predati, s tehničkih razloga nije gotov, te će ga uprava „Saveza“ kad bude sve uređeno predati mu u Trstu iza kako bude izložen u Kotoru, Dubrovniku, Splitu, Šibeniku i Zadru.

Iz hrv. i slov. zemalja.

Načelnička kriza u Zagrebu.

Neke novine javljaju da se proti sadnjemu zagrebačkom načelniku Holjcu opaža veliko nezadovoljstvo te da on kani odstupiti sa svog mjesta. Za nasljednika mu spominju dr. Iva Kršnjavoga. Naše je pak mnjenje, ako vjerujemo u rodoljublje Zagrebčana, da dr. Ivo Kršnjavi mogao bi postati zagrebačkim vrhovnim načelnikom — t. j. komesarom — ali nikada zagrebačkim načelnikom.

Jezično pitanje u Bosni.

U subotu obdržavala se sjednica eksekutivnog odbora radne većine bosanskog sabora, u kojoj se razpravljalo o jezičnom pitanju. Sjednica je protekla vrlo živahno, jer su izbile tri struje: prva, koju je zastupao dr. Mandić, bila je za skrajnji oportunistizam i da se sazove sabor bez obzira na jezični spor; druga koju su zastupali Sunarić i Ademaga Mesić, zahtjevala je junctim između proračuna i jezičnog pitanja; treća, Srškićeva, nije se još izjavila, već je bila za to, da vlada, koja je odgovorila sabor, ovaj opet sazove, pa da će se onda znati, kako će stanovište zauzeti. Sjednica je svršila bez ikakvog rezultata. Zaključeno je, da se zastupnike izvanparlamentarnim putem pozove na vijeće.

U Zenici će se obdržavati velika skupština o jezičnom pitanju.

Favoriziranje talijanskog školstva.

Iz Beča javljaju, da vlada namjerava podržavati občinsku realku u Trstu, a iza toga bi imalo uslijediti i podržavanje občinske gimnazije. Talijansko sveučilišno pitanje približava se svom rješenu, a k tome se čuje, da će Talijani dobiti suviše školu za pomorske strojare.

Obzirom na to bezprimjerno favoriziranje Talijana, zastupnici dr. Rybarž, dr. Gregorin i prof. Spinčić posjetili su ministra predsjednika grofa Stürgkha i ministra nastave te ih upozorili na školska pitanja Slovenaca i Hrvata u Zadru i Trstu.

Bezkonačno „riešavanje“ hrvatskog pitanja.

Peštanski „Vilag“ donosi još jednu izjavu ministra Josipovića o hrvatskom

pitanju. Josipović konstatira, da će se pristupiti rješenu hrvatskog pitanja tek kada nastupe mirniji izvanjski i unutarnji politički odnošaji, tako da za sada ne može biti govora o svršetku kr. komesarijata. Akcija saniranja bili će u prvom redu posvećena željezničkoj pragmatiki, ali nije moguće, da se proglašuje hrvatski jezik službenim jezikom kod državnih željeznica u Hrvatskoj, pošto se tome protivi i kralj s gledišta ratne sprema odnosno eventualne mobilizacije. U daljnjem razgovoru izrazio je Josipović želju, da hrvatski političari nauče magjarski jezik. Njegovi nazori kulminiraju u tome, da glavne poteškoće u celom hrvatskom pitanju jesu više osobne nego li stvarne naravi.

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. slijedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.
Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.
Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.
Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.
Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 6 sata pos. pod. povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslije podne.
Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne; povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

TRAŽI SE
Poslužnik
za tiskaru

Upitati se u
„Hrvatskoj Tiskari“ — Šibenik.

JESAM LI PLATIO PREDPLATU?

Javljam p. n. občinstvu, da danom 10. ožujka t. g. otvaram u kući gdje. Marije Cappelli kod kazališta Mazzoleni

Modni Salon (Radionicu)

gospojinskih šešira

koji će biti obskrbljen najmodernijim gradivom i uzorcima, te će sve radnje biti izvršene brzo i tačno na podpunno zadovoljstvo cijenjenih mušterija.

Podpisana je izučila tečaj modistkinje u Pragu i pohađala glasovite „Modne Salone“ u Beču, te je vješta čišćenju i bojadisanju cvieća i pera za gospojinske šešire.

Preporučam se p. n. občinstvu, kojemu jamčim, da će svaka naručba biti izradjena polag posebnih zahtjeva.

Veleštovanjem
Marija Dundić.

PRVORAZREDNOM DIPLOMOM I ZLATNOM MEDALJOM
NA RIMSKOJ I BRUSELJSKOJ IZLOŽBI NAGRADJENA

TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA

VLADIMIR KULIĆ ŠIBENIK

PREPORUČA SVOJE PROIZVODE P. N. gg. ŽUPNICIMA, CRKOVINARSTVIMA I BRATOVŠTINAMA.

POZOR! Na sve naručbe što se prime inicijativom Hrv. kat. - nar. djačtva, na korist njihovu davam 5%.

GRADJEVNO PODUZEĆE

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON

IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. — SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI

PODUZIMLJE ČVĀSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.